

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ
ОСВІТИ (СОЦІОЛОГІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ)**

Тернопіль
2021

Розглянуто та схвалено для використання в роботі на засіданні кафедри права та медіакомунікацій (Протокол №1 від 30.08.2021 р.).

Укладачі:

*БЕЗДІЖА А. А.
БОРСУК Н. І.
ВИШНЕВСЬКА Г. Б.
ПОДАРЯЦА О. І.
ПУТЬКАЛЕЦЬ Л. А.*

Рецензент:

ФІНКЛЕР Ю. Е., доктор філологічних наук, професор Інституту журналістики Чорноморського національного університету імені Петра Могили.

Методичні вказівки до виконання курсової роботи. Тернопіль : Навчально-практична майстерня редакційно-видавничих технологій Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола, 2021. 26 с.

У рекомендаціях висвітлено особливості організації наукового дослідження при написанні курсових робіт із дисциплін спеціальності «Журналістика». Подано методичні рекомендації щодо основних етапів виконання роботи: вибір теми, добір і опрацювання наукової літератури, накопичення фактичного матеріалу, оформлення тексту курсової роботи, її захисту та презентації. З огляду на це, рекомендації стануть у пригоді й тим студентам, які готують різноманітні наукові дослідження.

Для студентів, які навчаються за спеціальністю 061 «Журналістика».

ВСТУП

Написання курсових робіт на кафедрі видавничої справи та медіакомунікацій передбачає виявлення у студентів здібностей до наукової роботи, які з часом можуть бути розвинені у подальшій діяльності.

З огляду на необхідність дотримання єдиних загальноприйнятих стандартів в Україні, це методичне видання має на меті пояснити й встановити єдині норми щодо написання наукових праць на кафедрі журналістики і засобів масової комунікації. Необхідно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць, формул та ілюстрацій.

Назва курсової роботи повинна бути, по можливості, конкретною і лаконічною, відповідати суті вирішуваної наукової проблеми, вказувати на мету дослідження і його завершеність, зазначати часові межі.

У назві бажано не використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру. При написанні курсової роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали для своєї роботи.

В разі виявлення використаного запозиченого матеріалу без посилання на автора або джерело викладач має право не допустити таку роботу до захисту або в окремих випадках знизити оцінку до мінімально прохідної

У своєму дослідженні треба стисло, логічно та аргументовано викладати зміст і результати дослідження, уникати загальних слів, бездоказових тверджень і тавтології.

Курсову роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису в надрукованому вигляді, враховуючи правила оформлення, що будуть викладені на подальших сторінках.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальності компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК02. Здатність формувати інформаційний контент.

СК03. Здатність створювати медіапродукт.

СК08. Здатність розуміти стан та перспективи розвитку видавничої справи та медіакомунікацій з врахуванням особливостей регіону.

Програмні результати навчання (ПР):

- ПР01 Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань
- ПР02 Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції
- ПР04 Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел
- ПР05 Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань
- ПР10 Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень
- ПР13 Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціально-комунікаційних наук
- ПР14 Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації
- ПР15 Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення
- ПР20 Аналізувати та визначати вимоги та потреби розвитку видавничої справи та медіаринку з врахуванням особливостей регіону.

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Наукове дослідження виконують і набирають за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через міжрядковий інтервал 1,5 (півторачний), шрифт – TimesNewRoman, 14 кегль, абзацний відступ – 1,25.

Обсяг курсової роботи має становити 20-25 друкованих сторінок. Кількість використаних джерел – 20-30 позицій.

Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 25, правий – 15, верхній – 20, нижній – 20.

Шрифт має бути чітким, друкарські помилки, описки можна виправляти методом підчищення лезом або зафарбовування коректором. Кількість виправлень – не більше 2-3 на сторінці.

Оформлення заголовків і підзаголовків

Заголовки структурних розділів робіт: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими жирними літерами і відцентровують щодо тексту. Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Заголовки підрозділів з нового аркуша не починаються, їх друкують маленьким літерами (крім першої великої) з абзацного відступу, вирівнюють за шириною, виділяють жирним шрифтом. Між ними й основним текстом роботи не має бути пробілів.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота становить собою невелике завершене наукове дослідження студента з актуальної теми, в якому він на основі вивченого матеріалу з певної дисципліни, з одного боку, збирає, аналізує й компілює попередні розробки вчених певної проблеми (теоретичний розділ), виробляючи на їх основі власну робочу концепцію, а з іншого – у практичному розділі здійснює власний аналіз, доходячи певних результатів, що відбиває у висновках і репрезентує на захисті. Обсяг роботи складає 20-25 сторінок основного тексту, без урахування вступу, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Структура курсової роботи. Курсова робота повинна містити:

- титульний аркуш (Додаток А),
- зміст,
- перелік умовних позначень (за потреби),
- вступ,
- основну частину (найчастіше з двох основних розділів – теоретичного і практичного, що можуть, у свою чергу, поділятися на підрозділи – не більше 2-х у розділі),
  - висновки,
  - список використаних джерел (Додаток Б),

- додатки (якщо вони необхідні).

Зміст подають на початку роботи, після титульної сторінки. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів (при необхідності), загальних висновків, додатків, списку використаних джерел.

Список умовних скорочень, символів, одиниць і термінів (за необхідності). Якщо в роботі використовується специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік має бути поданий на початку, перед основним змістом роботи у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення (символ), а справа їх детальне розшифрування:

ФО Фразеологічна одиниця.

МК Маркетингові комунікації.

Якщо в роботі специфічні терміни повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ (до чотирьох сторінок) розкриває сутність і стан наукового аспекту дослідження проблеми, що розглядається у роботі, підстави і вихідні дані для розробки теми.

Це найважливіша частина роботи, тут варто обґрунтувати необхідність проведення дослідження, вказати шляхи його здійснення. І. Л. Михайлин вважає, що вступ у студентській науковій роботі виконує чотири завдання:

1. Здійснює постановку теми дослідження й обґрунтовує її актуальність.
2. Формулює теоретичні засади дослідження й дає визначення поняттям, які будуть вживатися далі.
3. Обмежує конкретними завданнями своє дослідження.
4. Описує засади розміщення матеріалу в роботі та її композицію.

На наш погляд, недоречними у вступі є часті цитування (хоч вони й допускаються), абстрактні розмірковування на тему дослідження. Він потребує обов'язкового обґрунтування теми, постановки проблеми, з'ясування ступеня наукової розробки, актуальності теми, визначення предмету, мети і завдання. Обов'язковою є назва основних дослідників з обраної теми, окреслення хронологічних рамок та методів дослідження, структури роботи. Це треба робити чітко і стисло. Обсяг вступу не повинен перевищувати 15 відсотків усього дослідження (до 4-х сторінок) в залежності від виду роботи.

Розпочинати вступ варто стислим розкриттям сутності і стану наукової проблеми, її значимістю, у тому числі і для автора роботи, та обґрунтуванням необхідності проведення дослідження.

Основні пункти обґрунтування необхідності проведення дослідження виділяються жирними літерами і розташовуються у такому порядку:

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаними проблемами обґрунтовують актуальність та доцільність роботи в галузі тієї чи іншої наукової парадигми.

Висвітлення актуальності в курсовій роботі не повинно бути багатослівним. Достатньо парою абзаців висловити головне – сутність проблеми і наукового знання.

Мета і завдання дослідження. Вони формулюють загальне спрямування роботи й ті питання, які необхідно вирішити для їх досягнення. Не варто формулювати мету іменником «Дослідження...» або «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не саму мету. Краще використати дієслівні конструкції на зразок «Мета передбачає дослідити... (вивчити тощо)».

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Предмет дослідження завжди вужчий за об'єкт і міститься в його межах.

Методи дослідження. Подається перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх потрібно не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.

Методологічна і теоретична основа роботи. Цей пункт передбачає перелік основних авторів, концепції яких складають основу курсової роботи із вказівкою наукової сфери, яка ними аналізується. Автори подаються за принципом алфавіту.

Наукова новизна одержаних результатів. Дається коротка анотація нових наукових положень, запропонованих на основі висновків, до яких приходиться студент у кінці роботи над курсовою.

Практичне значення одержаних результатів. У роботі треба подати відомості про можливості наукового використання отриманих результатів під час ваших подальших досліджень, або порекомендувати сферу, де можна застосувати результати курсової (під час розробки спецкурсів чи спецсемініарів, наукових робіт, у подальших дипломних дослідженнях).

Апробація результатів роботи. Цей пункт факультативний (необов'язковий) і використовується в разі наявності виступів на конференціях, наукових семінарах.

Публікації. Цей пункт також факультативний і передбачається за наявності статей або тез конференцій (форумів, семінарів) у фахових чи нефахових наукових збірниках.

Структура роботи. Цей пункт передбачає визначення загального вигляду роботи і основні дані щодо її обсягу (змісту та форми).

Варто врахувати той факт, що додатки і список використаних джерел до основного складу роботи не входять і не рахуються.

Основна частина курсової роботи складається з розділів і підрозділів. Кожен розділ починають з нової сторінки. Основному тексту може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку досліджень. У кінці кожного розділу наводяться стислі висновки, які потім у розширеному вигляді будуть вміщені у загальні висновки.

Треба враховувати той факт, що обсяг підрозділів не може бути менше 6-7 сторінок.

У теоретичному розділі, проаналізувавши стан розробки проблеми, у висновках зазначаються основні терміни та дефініції, що прийняті за робочі в цьому дослідженні.

У практичному розділі до висновків виносяться головні положення й узагальнення, до яких студент доходить на основі власного аналізу практичного матеріалу із залученням теоретичних концепцій, обраних для дослідження в теоретичному вигляді.

Ідеальне співвідношення теоретичного й практичного розділів у курсовій роботі має бути 1:1, або аналіз теоретичного чи практичного матеріалу може трохи (на 10-20%) переважати.

Виклад матеріалу в основній частині підпорядкований провідній ідеї, чітко визначеній і сформульованій автором у назві роботи.

Висновки (2-3 сторінки). Викладаються найбільш важливі наукові й практичні результати, одержані в роботі, які повинні містити розв'язання проблеми, сформульованої в пункті Вступу (див. мета й завдання).

У першому абзаці висновків коротко формулюється стан розробки питання в науці. Далі містяться результати, отримані в практичному розділі, які репрезентують один із можливих аспектів розв'язання цієї проблеми курсовою роботою.

Також зазначаються методи вирішення поставленої проблеми, їх практичний аналіз, порівняння з відомими до того аспектами дослідження цієї проблеми.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації для їх використання.

Список використаних джерел варто розміщувати в алфавітному порядку, оскільки це спрощує пошук джерела.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати із таких джерел: ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Додатки. За необхідністю до додатків включають матеріал, який допоможе повніше сприймати матеріал:

- це можуть бути різноманітні таблиці, формули, малюнки, дані статистичних опитувань тощо,
- ілюстрації практичного матеріалу – витяги з газетних і журнальних матеріалів,
- допускаються аудіо- і відеозаписи у файлах, які будуть демонструватися під час захисту.

Слід відзначити, що під час написання курсової роботи слід дотримуватись вимог академічної доброчесності (Додаток В, Г, Д)

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ЖУРНАЛІСТИЦІ

Загальнонаукові та спеціальні методи

Оформлення бакалаврської роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт. Готуючи наукову кваліфікаційну роботу, студент повинен зібрати проаналізувати певні фактичні дані про свій предмет дослідження. Щоб правильно це зробити, необхідно знати існуючі методи збирання опрацювання первинної інформації. Від достовірності зібраного матеріалу залежить змістова насиченість майбутньої наукової роботи.

Вимоги до наукових методів. Достовірні результати дослідження можна отримати, якщо використовувати науково обґрунтовані методи, які відповідають таким критеріям:

1. Валідність, тобто відповідність (повноцінність, придатність) процедур і отримуваних даних.

2. Надійність, тобто можливість одержати поставленому завданню стійкі показники. Надійність методу можна встановити двома способами: 1) порівнюючи результати, одержувані за цим методом різними людьми; 2) порівнюючи результати, одержувані за цим методом у різних умовах.

3. Однозначність, тобто як одержувані за допомогою цього методу дані відображають зміни саме тієї властивості, для оцінки якої цей метод застосовується.

4. Точність, тобто здатність методу реагувати на найменші зміни оцінюваної властивості.

Науковий метод – це конкретний шлях наукового дослідження, який дає змогу отримати нові наукові результати і досягти мети дослідження. Він передбачає застосування раніше накопичених знань для дослідження ще не вивчених наукових проблем. За своєю формою цей метод не є сукупністю принципів, правил і процедур пізнання. Гранично широкі методи називають іноді підходами (наприклад, системний, описовий, природничонауковий тощо). Але чим конкретнішим передбачається результат дослідження, тим конкретнішим має бути і метод для його одержання.

До загальнонаукових методів належать: *спостереження, порівняний вимірювання, експеримент, узагальнення, абстрагування, формалізація, аналіз, синтез, індукція, дедуція, аналогія, моделювання, ідеалізація, ранжування*, а також *аксіоматичний, гіпотетичний, історичний і системний підходи*.

До спеціальних відносять методи, що застосовуються у конкретній галузі науки, наприклад: у філології – *контент-аналіз текстів*.

Наукові методи поділяють також на *емпіричні* (дослідні) і *теоретичні*. В основні такого поділу лежить ступінь абстракції: емпіричні методи конкретніші, теоретичні – абстрактніші.

Крім того, всі методи можна умовно поділити на дві великі групи: одні використовуються для збирання емпіричних даних (*спостереження, експеримент, опитування* тощо), інші – для кількісного та якісного аналізу отриманих даних (*статистична обробка даних, класифікація, групування, типологізація* тощо).

Описовий (ідеографічний) підхід передбачає вивчення об'єкта дослідження шляхом опису доступних для спостереження рис і

характеристик цього об'єкта. Описовий підхід реалізується в описових методах, таких як: *класифікація, типологізація, аналіз документів, історичний і біографічний методи*. Крім того, цей підхід певною мірою присутній у методі *спостереження*. Описові методи спрямовані на одержання інформації, яка дає доволі повний опис об'єкта, всіх його важливих кількісних і якісних характеристик.

Природничонауковий підхід передбачає більший ступінь втручання науковця в досліджувану сферу, використання спонукальних прийомів, емпіричних (дослідних) методів і вивчення зворотної реакції об'єкта дослідження. Такий підхід реалізується, насамперед, в *експериментах*, а також певною мірою в *опитуваннях*, соціометричних і проєктивних методиках. Емпіричні методи треба застосовувати тоді, коли завдання дослідження передбачає з'ясування причинно-наслідкових зв'язків між елементами досліджуваного об'єкта (факторами і параметрами).

Кількісний та якісний аналіз. Суспільство можна вважати макросоціологічною системою, в якій основними структурами є соціальні групи, інститути й організації, досліджувати які треба *кількісними методами* (наприклад, *опитуваннями*). Такі методи дають змогу раціонально пояснювати масові суспільні процеси.

Активно використовуються в якісних соціальних дослідженнях такі методи: *включене спостереження, моделювання ситуацій, провокування соціальних дій, «мозковий штурм», швидка оцінка учасниками, ігрові методики* тощо – всього майже 40 методів.

Описові методи

Історичний метод дає змогу виявляти історичні факти і відтворювати їх на основі (звісно, уявно) історичного процесу, розкривати логіку руху цього процесу. Цей метод передбачає вивчення розвитку об'єктів дослідження в хронологічній послідовності. Його різновидом є *порівняльно-історичний метод* (інші назви: *крос-культурний аналіз* або *компаративний метод*), коли шляхом порівняння:

- виявляють загальне й особливе в історичних явищах, а також причини подібностей і розходжень;
- виявляють і зіставляють рівні розвитку досліджуваного об'єкта, зміни, що відбулися, визначають тенденції розвитку.

Ще одним різновидом історичного методу є *архівне дослідження* історичних свідчень і документів, створених чи збережених іншими особами чи організаціями.

Біографічний метод передбачає дослідження подій на основі свідчень очевидців. Використання біографічного методу вимагає дотримання певних правил, щоби зібрана інформація була достатньою й панорамною:

- історію життя однієї людини варто співвідносити з часом і суспільством, в якому ця людина жила (живе);
- вивчаючи біографію конкретної особи, треба намагатися дослідити динаміку її суспільного й особистого життя;
- необхідно осмислити поведінку людини в тих чи інших ситуаціях, розкрити мотивацію поведінки; проаналізувати світоглядні позиції індивіда.

Класифікація потрібна, щоб з'ясувати зв'язки і закономірності розвитку досліджуваних об'єктів. Конкретною формою класифікації є *групування*. Воно дає змогу поділити цілісну сукупність об'єктів чи даних на однорідні групи так, щоби розходження всередині групи були менші, ніж між групами. У групуванні важливо забезпечити однорідність і порівнюваність ознак, за яка здійснюється розподіл.

Типологічний аналіз. Типологія – це метод (а також результат наукового пізнання, наукової систематизації, класифікації (зокрема, книг, газет, журналів, радіо- і телепрограм) на основі загальних для них ознак і властивостей. *Метод типологізації* орієнтований на пошук стійких ознак властивостей досліджуваних об'єктів. Наприклад, тип видання — це певний узагальнений образ, що повторюється так чи інакше в групі органів масової інформації. Центральне поняття цього методу – тип як модель, що відображає деякі істотні ознаки певної кількості явищ, але свідомо ігнорує інші ознаки, які в цьому разі вважаються несуттєвими.

Типологізація – виявлення подібності і розходження досліджуваних соціальних об'єктів чи явищ, пошук надійних способів їх ідентифікації, а також критеріїв групування в межах прийнятої дослідником моделі. Її результатом є виокремлення певних типів досліджуваних об'єктів чи явищ. Типологізація відрізняється від класифікації, адже «клас» – це певна сукупність реальних об'єктів, а «тип» – деякий ідеальний об'єкт, сконструйований дослідником на основі поєднання ряду ознак.

Типологічний аналіз передбачає аналіз кожного видання на фоні вже існуючих, розгляд досліджуваного ЗМІ з погляду того, чи має він свою нішу і наскільки точно в неї вписується, наскільки відповідає поточній масовій інформаційній ситуації. Типологізація книг, періодичних видань, радіо- і телепрограм дає змогу прорахувати шляхи їх оптимального позиціонування. /

Методи аналізу документів

До аналізу текстів підходять по-різному. Можна традиційно визначати тему й ідею, аналізувати образи, жанри, оцінювати використані автором мовностилістичні засоби й ін. Аналізуючи тексти, можна досліджувати і зміст висловлювань (їх створення і розуміння), і мовні форми. Для цього є різні міждисциплінарні підходи: теорія функціональних стилів, дискурсивний аналіз, герменевтичний аналіз, контент-аналіз, інтент-аналіз, лінгвокультурологія, критична лінгвістика тощо. Ці підходи поєднують у собі лінгвістичні, соціокультурні, філософські, соціологічні і психологічні компоненти.

Останніми десятиліттями бурхливо розвиваються два специфічних варіанти аналізу текстів – критичний дискурс-аналіз і контент-аналіз.

Сучасний *критичний аналіз політичного медіа-дискурсу* досліджує як особливості висвітлення міжнародних відносин, так і засоби відтворення соціальної, етнічної расової, релігійної чи гендерної нерівності. Тут визначають два способи впливу на масову свідомість: відкриту пропаганду і приховану маніпуляцію. Домінантну роль у реалізації обох способів у політичному дискурсі відводять метафорі. Такий аналіз передбачає використання теорії концептуальної метафори, досягнень функціональної, прикладної і прагматичної лінгвістики.

Метод контент-аналізу дає змогу зайняти більш об'єктивну позицію, досліджуючи тексти за суворо визначеними правилами. Тут є намагання розділити *квалітативний* (якісний) і *квантитативний* (кількісний) аналіз. У першому випадку дослідник віднаходить спільні закономірності у досліджуваних об'єктах без точного кількісного опису. Для квантитативного аналізу характерними є значний обсяг вибірки та інтерпретація статистичних закономірностей.

Опитування

Існують два великі класи опитувальних методів: *інтерв'ю* та *анкетне опитування*.

Терміном «*інтерв'ю*» позначається і журналістський жанр, і метод отримання даних.

За змістом інтерв'ю поділяються на:

- документальні, мета яких – вивчення подій, уточнення фактів;
- інтерв'ю думок, мета яких – виявлення оцінок, поглядів, суджень тощо.

За технікою проведення інтерв'ю поділяються на:

- формалізоване, під яким розуміють стандартизоване і структуроване спілкування;
- неформалізоване (нестандартизоване).

Формалізоване інтерв'ю має чітку, заздалегідь продуману структуру, а всі запитання підпорядковані визначеній меті. Таке інтерв'ю може містити відкриті, закриті і напівзакриті запитання. Воно призначене для одержання однотипної інформації від кожного респондента. Відповіді всіх респондентів мають бути порівнювані і піддаватися класифікації.

Неформалізоване інтерв'ю має на меті глибоке й різнобічне пізнання конкретного об'єкта. Запитання визначаються темою розмови, обстановкою бесіди, сферою обговорюваних проблем тощо.

Анкетне опитування розрізняють за:

- колом опитуваних (приватні особи, експерти, підприємці, студенти й ін.);
- кількістю одночасно опитуваних (одиничне, групове);
- кількістю тем, що входять в опитування (одна тема чи більше – омнібус);
- рівнем стандартизації (довільна схема опитування, структуроване опитування, стандартизоване опитування);
- частотою опитування (одноразове чи багаторазове опитування – панель).

Опитування може бути усне й письмове; анкетування поштою (коли передбачається повернення опитувального листа заздалегідь оплаченим поштовим відправленням) або на місці (коли дослідник сам роздає анкети і невдовзі збирає заповнені аркуші).

Групове анкетування відрізняється від індивідуального. У першому випадку за допомогою анкет опитують одразу до 30-40 осіб: дослідник збирає опитуваних, інструктує їх і залишає для заповнення анкет. Під час індивідуального опитування дослідник звертається до кожного респондента індивідуально (наприклад, опитування за місцем проживання).

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти та науки України
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Кафедра .....

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

Виконав: студент ___ курсу, _____ групи
Спеціальності 061 «Журналістика»

_____ (прізвище та ініціали студента)

Науковий керівник: _____
(прізвище та ініціали)

Оцінка _____

**ПРИКЛАДИ
ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ
У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ У ДИСЕРТАЦІЇ
з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 5. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 6. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 7. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб.

	Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	7. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 8. Бікулов Д. Т, Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 9. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 10. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 11. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження

	актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Сеницына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Группы интересов у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.

Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141. 8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім.</i>

	<i>В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</i>
Патенти	• Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. • Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2. Шиляев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет.

	Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. <i>Михайло Баймуратов: право як буття вченого</i> : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–

	137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломoeць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	• Коломoeць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. • Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонки за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. • Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. • Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання:	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис</i>

періодичного видання (журналу, газети)	<i>Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

ІНСТРУКЦІЯ

щодо порядку перевірки кваліфікаційних та навчальних (курсівих) робіт здобувачів освіти на унікальність з використанням спеціалізованого ПЗ

«Unichек»

Перевірці на академічний плагіат підлягають кваліфікаційні (дипломні) та навчальні (курсівих) роботи (проекти) (далі - Роботи) здобувачів вищої освіти та кваліфікаційні (дипломні) роботи здобувачів фахової передвищої освіти.

1. Терміни подачі Робіт для перевірки наступні:
  - для кваліфікаційних робіт – не менше ніж за 10 робочих днів до попереднього захисту;
  - для курсівих робіт (проектів) – не менше ніж за 7 робочих днів до захисту;
  - доопрацювання Робіт здійснюється упродовж двох робочих днів.
2. Перевірка Робіт здобувачів освіти на унікальність здійснюється за допомогою ліцензованого онлайн-сервісу «UNICHEK».
3. Початку процедури перевірки Роботи, передує підписання здобувачем освіти заяви за формою. У випадку відмови підписання заяви Робота не допускається до перевірки.
4. Здобувачам освіти **рекомендовано** здійснити попередню перевірку своєї Роботи на унікальність за допомогою одного або декількох безкоштовних програмних засобів, які є у вільному доступі в мережі Internet.
5. Науковий керівник спільно із здобувачем освіти у встановлений термін (згідно п.1), подає Роботу в електронному варіанті (формат – *.pdf, *.doc) відповідальній особі, яка призначається на кожному відділенні (факультеті) наказом директора з числа висококваліфікованих співробітників циклових комісій (кафедр).
6. Протягом 2-3 днів відповідальна особа за допомогою системи «Unichек» здійснює перевірку Роботи на унікальність та на наявність текстових збігів. Онлайн-сервіс «Unichек» здійснює ретельний пошук збігів, глибокий аналіз тексту та здатний знаходити найменші текстові збіги (із 7 слів). У випадку, якщо є обґрунтоване рішення ЦК (кафедри), відповідальна особа може скористатись опцією, яка дозволяє зменшити чутливість пошуку або виключити окремі розділи Роботи із системи перевірки.
7. За результатами перевірки система «Unichек» формує звіт у форматі *.pdf, який містить інформацію щодо загального відсотка унікальності тексту, посилання на скопійовані джерела, вказує на неоригінальні частини тексту. Кожна частина тексту, що містить плагіат і потребує цитування, виділяється відповідним кольором. Система

автоматично розпізнає цитати у тексті, виділяючи їх у звіті. Щоб отримати більш точні результати перевірки, відповідальна особа може вилучити цитати та посилання з пошуку.

8. За результатами перевірки Роботи на унікальність, відповідальною особою, видається довідка у форматі.

9. Довідки, для подальшого їх аналізу, передаються на відповідну випускову циклову комісію (кафедру) не пізніше ніж через 5 робочих днів після подачі Роботи на перевірку.

10. Рекомендована шкала оцінки залежно від кількісного показника рівня оригінальності Роботи:

Для кваліфікаційних (дипломних) робіт	Для навчальних (курсних) робіт та дипломних робіт ф.м.б.	Рівень оригінальності	Рекомендована дія
Понад 90%	Понад 81%	Високий	Текст вважається оригінальним та не потребує додаткових дій щодо запобігання неправомірним запозиченням
Від 75% до 90%	Від 61% до 80%	Задовільний	Наявні окремі ознаки академічного плагіату. Слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела для цитованих фрагментів.
Від 50% до 75%	Від 40% до 60%	Низький	Наявні певні ознаки академічного плагіату, але матеріал може бути прийнятий за умови доопрацювання з обов'язковою наступною перевіркою на оригінальність

Менше 50%	Менше 40%	Неприйнятний	Наявні істотні ознаки плагіату. Матеріал до розгляду не приймається.

11. У випадку виявлення ознак плагіату лише у висновках Роботи, здобувач освіти доопрацьовує її незалежно від загального відсотку унікальності всієї Роботи:

- якщо виявлено більше 10% текстового збігу у висновках, Робота доопрацьовується і відправляється на повторну перевірку;
- якщо виявлено менше 10% текстового збігу, Робота відправляється для детального аналізу на відповідну ЦК. Рішення ЦК стосовно кожної такої Роботи повинно бути оформлене протокольно.

12. Робота, яка була передана на повторну перевірку не може претендувати при захисті на найвищу оцінку.

13. Результати перевірки кваліфікаційних та курсових робіт на унікальність (довідка, звіт) повинні бути розглянуті, обговорені та проаналізовані на засіданні циклової комісії (кафедри) із обов'язковою ухвалою щодо:

- списку Робіт, які допущенні до захисту;
- списку Робіт, які потребують доопрацювання і мають пройти повторну перевірку;
- списку Робіт, які не приймаються до розгляду у зв'язку з істотними ознаками плагіату.

14. У випадку незгоди із рішенням циклової комісії (кафедри), автор Роботи, яка перевірялася, має право подати апеляцію. Апеляція подається особисто автором Роботи на ім'я Голови або секретаря Комісії з академічної доброчесності у триденний термін після оголошення рішення засідання відповідної циклової комісії (кафедри).

15. Порядок розгляду Комісією поданої заяви здійснюється у відповідності до Положення про Комісію з академічної доброчесності

16. За наслідками кожної перевірки відповідальна особа формує інформаційну довідку за формою, яку передає Голові комісії з академічної доброчесності для подальшого аналізу.

Додаток Г

Завідувачу відділення (декану
факультету)

_____

_____

_____

Студента(ки) _____ групи

_____

_____

ЗАЯВА

Я, ознайомлений з Політикою Коледжу щодо підтримки та популяризації принципів академічної доброчесності, зокрема в частині недопущення ознаків плагіату в дипломних та курсових роботах здобувачів освіти.

Надаю згоду на виконання перевірки на унікальність моєї кваліфікаційної _____ (курсвої) _____ роботи «_____» за допомогою онлайн сервісу Unicheck.

Надаю право на зберігання моєї Роботи у внутрішньому Репозитарію Коледжу і її використання виключно з метою виявлення збігів\ідентичності\схожості в Роботах інших здобувачів освіти.

Я, проінформований, що виявлення плагіату у моїй Роботі є підставою для відмови у допуску до захисту Роботи та притягнення до академічної відповідальності.

Робота виконана мною самостійно. Електронна версія моєї Роботи є ідентична із друкованою.

Дата

Підпис

ДОВІДКА
про результати перевірки бакалаврської роботи

ППП автора роботи		
Назва роботи		
Шифр групи		
Спеціальність		
Курс		
Відділення /Факультет		
Циклова комісія /Кафедра		
Керівник роботи		
Роботу перевірено в програмі	Unicheck	
Результати перевірки		
Первинна перевірка	Дата	Результат (%)
Вторинна перевірка	Дата	Результат (%)
Примітка		

Відповідальна особа

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)